

УЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ ВА УЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ МИНИСТРЛИГИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1956 ЙИЛ 4 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

1990 йил

6 ИЮЛЬ, № 27 (3079) ЖУМА

КПСС XXVIII СЪЕЗДИ

ПАРТИЯ ВА ҚАЙТА ҚУРИШ ТАҚДИРИ

КРЕМЛДАГИ СЪЕЗДЛАР САРОИДА КПСС XXVIII СЪЕЗДИ ҲАМ ИШИНИ ДАВОМ ЭТИРМОҚДА

Мамлакат коммунистларининг бу галги анжуманига бўлган эътибор ўзинида ҳам, чет элларда ҳам галг кучли. Съезд бугунги куннинг энг муҳим муаммоларига муносабат билдириши, партия ва қайта қуриш тақдирини белгилаши, ўтган беш йил мобайнида жамиятимизда рўй берган хилма-хил ўзгаришларни ҳисобга олган ҳолда бугунги ташвиш ва тахликадорлигини илдлаштириши, баҳолаши лоч...

гаъсир кўрсатмоқда. маънавий мувоозанатларни издан чиқармоқда. Миллатлараро муносабатларга таъсир низолаор бир қачча жумхуриятларни оловли нуқталарга айлантириб юборди. Куролли тўна шулар, жиноятлар аини кулларда ҳам барҳам топгани йўқ. Боз устига, одамларни бир-бирига гиж-гижлаётган қора кучлар мазсул идораларнинг совуққонлиги, бепарволиги ва жинглигидан ўта тadbиркорлик билан фойдаланмоқдалар. Жимлик — розилик аломати деганларидай, низо чиқариш, қон тўкишининг янги-янги усулларини ўйлаб топмоқдалар.

дан бошламоқ лозим. Муҳим ва бирламчи вазифалар нимадандир иборат? Сийсий ҳисоботда бу саволларга жавоб бор. Партияда ҳам, жамиятда ҳам ҳозир барча соғлом кучларни бирлаштириш ва шу асосда бугунги қийин палладан чиқиб кетиш зарур. Бизга итисодий ислохотни амалга ошириш доирасида амалий ва самарали чора-тадбирларнинг ўзаро боғланган силсиласи зарур. Мамлакатда сийсий ва ижтимоий вазиятни барқарорлаштириш, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш юзасидан зарур чора-тадбирлар керак... Ҳар бир кунни ганимат билиб янги Иттифоқ шартномасини тайёрлаш устида ишлаш керак, мазкур шартнома кўпмиллатли давлатимизни ўзгартиришининг негизи бўлади... Бизга жамият аҳволининг тотувлиги ҳар қачонгидан кўра ниҳоятда зарур. Ҳозир шарттаки талаблар қўйилганидан ва можаарлар чиқарилганидан, одамларнинг орансин бузиб, вазиятни яна ҳам мураккаблаштирадиган, ўйламай қилинадиган ҳаракат лар даври эмас. Жамиятда кучгайратларни бирлаштириш наф бериши тобора кўпроқ ўқиб олимоқда.

айни вақтда шовинизм, миллатчилик ва ирчилик, ма, реакцион идеология ва жаҳолатнинг ҳар қандай кўринишларига муросасиз партия бўлади. — Бу мафкуравий калтабинлиқдан, акиданарастликдан холи бўлган, ишотриш усуллари билан ҳаракат қилиб, ўз сийсатини тарғиб қилиб, мамлакатдаги барча илгор ижтимоий-сийсий кучлар билан муносаба, ҳамкорлик ва шериклик муносабатларини ривожлантириб, сийсий ва мафкуравий жаравларда ташлаббўскорликка интилувчи партия бўлади. — Бу ўз аъзолари ўртасидаги муносабатларини фақат партиявий ўртоқлик, ҳар бир кишининг фикрини ҳурмат қилиш, озчиликнинг ўз позициясига эга бўлиш ҳуқуқини, мухоаманинг тўла эркинлигини ҳамда кўпчилик қабул қилган қарорларнинг барча учун мажбурий эканлигини тан олиш асосида қурадиган партия бўлади. — Бу партия ташкилотлари ички ҳаётида ўзини ўзи бошқариш принципларини, ҳаракатлар эркинлигини, дастурий максдаларни ва устав қоидаларини умумийлиги билан бирлашган иттифондўш республикалар компартияларининг мустақиллигини қарор топтирувчи партия бўлади. — Бу турли мамлакатлардаги ва турли йўлларни таялаган коммунистлар, социал-демократлар, социалистлар билан, ҳозирги замон сийсий ва илмий тафаккурдаги кўпгина бошқа оқимларнинг номандалари билан алоқадор, ҳамкорлик қилиш учун оинқ партия бўлади. Коммунистик партия чинакамига шундай қиёфага кирса, амалий фаолияти шундай мазмун касб этса, мамлакатимиз сийсий ҳаётидаги ўрни ва маъна ҳар қандай шубҳалардан холи бўлиши аниқ.

Сирдарё вилояти Оқ олтин район У. Юсуфов номидан совхоз галлакорлари 1045 тонналик хирмон кўтариш ниятида меҳнат қилмоқдалар. СУРАТДА: (чапдан) бригада бошлиғи Қ. Бурунов, совхоз бош агрономи А. Мирзаев ва бўлим агрономи Ф. Холқов. Н. МУҲАММАДЖОНОВ суратта олган

БОЗОР, НОН ВА ДАСТУРХОН

ЯҚИНДА ҚИШЛОҚҚА борганимда, отам: «Ўғлим, тўғрисини айт, нон қиммат бўларми? Шу ростми?» деди. Мен дафъатан нима жавоб қиларимни билмай иккиланиб қолдим. Отамнинг болаларча маъсулоти хонига дош беролмай диммики: — Йўқ, ота, бу — ёлгон. — Ундай бўлса бу гап қаёқдан чиқди, болам? — Нарҳини оширишмоқчи эди, лекин яна тўхташди, — дедим. — Бориб ўша ҳуқуматинга айт, бундай қила қўрма син. Халқнинг нондан бошқа егулини йўқ... Эҳ-ҳе, биз нималарни кўрмадик. Сенлар нимани биласанлар? Бир пуд бугуннинг нархи Амир Олимхоннинг қизил тилкосидан ҳам қиммат эди... Энди у кунларни худо кўрсатмасин. Бизнинг ашу ҳуқуматинга ҳам сира тушунай қолмади. Ху, эсингдами 55-йил, одамларнинг молни қўйиб кетди деб ўнга туққанда ортинги тортиб олган эди. Кунни кеча эса ҳайҳотдай ўғла сув чиқариб пахта эди-ю, сен билан менга каталакдай томорча берди. Энди қовун билан помидорнинг ўрнига ҳам жуҳори билан беда экиб ўтирибман. Ноннинг қиммат қилса... Хе, аттанг...

ра этиб келдикми. Ўша ҳикояларни айтганимизга яраша ўзимиз қандай ибрат кўрсатаймиз? Ошқоналардаги, беморхоналардаги, тўйхоналардаги айша-уйиша бўлиб ётган, бохо челақлар қаёқларга ташиб кетилаётган қоллар кўз олдимга келадирди. Нон заводалардан бебаҳо неъматимизнинг нон деб бўлмайдиган аҳволда дўконларга келатганини кўриб яна бир қийсаман. Нон заводининг директори бўлиб ишловчи отаганимнинг эса ҳасратидан чанг чикади: — Ишқилиб халқ бизни қўлинг синини деб қарғамасди. Нима қилайлик, дастгоҳлар отам замонидан қолган. Унинг ҳам ўз фалсафаси бор: — Агар нон сал қимматроқ бўлса, биз эришладиган қўшимча пулга нет элдан энг ақилоб, сифатли нон пилишувчи дастгоҳларнинг сифоти оларди. Шунда унинг ишотриш қилишлар барҳам топарди, қанчадан-қанча бебаҳо неъматимиз ҳузурини мол эмас, халқ кўрарди.

Халқимизнинг: «Нондек азиз бўл» деган ўғитларини эслайман. Бу ўғитлар бизнинг қулларга-ку эсон оетиб келибди, бироқ ноннинг ўзи бизнинг кунларда ҳам азими? Биз бу буюк неъматимизга бўлган эҳтиромимизни сақлай олдикми? Нималар унуттилик кетмади. Не-не эзуғи ақидлар завол топиб, халқни ўз ўтмиши билан боғлаб турувчи қанчадан-қанча удумлар тупроққа етилмади. Бу маълум йил-котиш сабабини ҳам халқнинг ўзидан кўра тўғрироқ ифодалаш қийин. Бу — нон-

тепкилик! — дейди кексалар. Йўқ, алҳазар, бутун халқ у даражага етгани йўқ. Бўлмаса, нега нонни бу надар беқадар қилаймиз? Ёзувчи Саъдулла Сийбенинг бир ҳикоясини эслайман: қишлоқимиз ҳозир Отабой деб юртилади, асли Қароқ бўлган, дейди Саъдулла ака. — 30-йилларда Отабоев деган элим бир раис ўтган экан. Сталиннинг буйруғига ёшииб олиб, галла ҳар қанча мўл бўлса ҳам одамларга бермай омонбора қўлфлаб қўйверибди. Очликдан ўлар даражага етган халқ уни иснофга қақира олмагач қалитини тортиб олишиб, инки пуд галлани қишлоқ оқсоқоли бошчилигида бева-бечораларга, гарибларга бўлиб беришган экан. Аламига чидай олмаган раис одамлардан ўч олган... Бу қақар ёзувдаш кетган раисни халқ кечирмаган... Бироқ уни замонасин қаҳармон санаб қишлоққа номини қўйган... Бугун Саъдулла аканинг қишлоқдошлари Отабоев қаҳармон эмас, кўпровчи бунорозилик туғдирган. Шунинг учун унинг номини олиб ташлаш керак, деб талаб қилишаётган экан. Эҳтимол, бу воқеа ҳам бизга ибрат сабоги бўлар. Бироқ яқинда «Комсомольская правда» газетаси янада дастлатли сабоқлар қақира эди. Ўша отарчилик йилларида рус ва украин аёллари, таваб дейиш керак, ўз болаларини ейишган... Бугун нон арзон бўлган учун беаълаш? Агар шундай деб ўйласан янглишмакми, йўқ, у арзон бўлган учунгина эмас, биз бугунги кунда ўз ўтмишимиз билан

шундай бир вазият келдики, ҳатто йил баҳорига рўй буюк бурилишга турлича қаралмоқда. Лиқист дунё, социал-тушувчиларини биз қандай англамоқчимиз. Ички ва ташқи сийсада қай мезонларга амал қилмоқчи лозим, халқ урмушини барқарорлаштириш, тинч-тотувлигини эъминлаш учун нималар илтиш керак? — бундай аволларга мутлақо кечирмасдан жавоб қайтарилмоқ.

Биз муваффақиятли бошланган ва тарих мезонлари бўйича жамиятга кўп нарсалар бериб улгурган қайта қуриш жараёни нима сабабдан жамиятнинг кўпгина касалликларини даволай олмади, деган саволдан қочиб қутула олмаймиз. — деб таъкидлади М. С. Горбачев Сийсий хисобот маърузасида. Маълум маънода оланда, аҳвол ҳатто ёмонлашди. Бу гап биринчи навбатда истеъмол бозорига таваллудни, бироқ у бутун иқтисодиётга, ижтимоий тартибларга, миллатлараро муносабатларга ҳам таъсир қилди.

Съезд бу мулоҳазаларини обдон ўйлаб кўриши, зарур ҳусулалар чиқариши лозим. «Биз сабабларини таҳлил қилишни давом эттиришимиз, олдимизда революцион ўзгаришлар қилиш зарурати пайдо бўлган вақтдаги мамлакатимиз аҳволини тўғри баҳолашимиз керак».

Тўғри, саксон бешинчи йил баҳорини аниқ тасаввур этмай туриб бугунги аниқлаш қийин. Аммо, биз ҳозир шундай бир аҳволга тушиб қолдикки, партия учун ҳам, қайта қуриш, одамлар учун ҳам энг муҳими — бугунги ва эртанги аниқлаш. Бундан бошқа йўлнинг ҳаммаси жамият тақдирини тубсиз жарикли сари етаклайди. Хўш, модомки аҳвол шундай экан, ишни нима-

СУРАТДА: КПСС XXVIII съездида иштирок этаётган ўзбекистонлик делегатларнинг бир гуруҳи

УЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ГАЪЛИМИ МИНИСТРЛИГИГА

Яқинда мактабларда сўнгги кўнгироқ жаранглаб, ўқишлар ақулангангидан хабар берди. Минглаб ўғил-қизларимиз қадрдон мактабларни кучоғидан чиқиб мустақил ҳаётга қадам қўйсалар, ҳадемай минглаб кичкинтойлар биринчи марта мактабнинг кутлуг даргоҳига кириб борадилар. Мактаб ҳар биримизнинг дунё танишимизда, олгингиз шаклланишида, борлиқини идрок этишимизда энгдек меҳрибон кўмақчига айлангани шак-шубҳасиз. Шундай экан, мактаблар ҳам ҳар томонлама қулай, амонавий, шарт-шароитлари муқайё илм маскани бўлса, кўп устига нур бўлар экан, афсуски, мактабларнинг ҳаммаси ҳам талаб даражасида эмас.

Биз рўзнама саҳифаларида мактаб шартининг қоиқарсиз ҳолати, бир неча йиллаб ремонт қилинмагани, бир вақтлар қурилганча қолгани баён этилган ўйлаб мактаблар эълон қилдик, аммо тегишли ташкилотлардан олтиган жавоблар қониқарил эмас, натижаси кам сезилмоқда. Сирдарё области, Ховос районидидаги 26-ўрта мактаб ўқувчиларининг бир гуруҳи ота-оналар иимзо олекан мактабда ёзилли чд, бу мактаб 1926 йилда оддий дўйдан

Баъзан ўйлаб қолсан киши. Болаларимизнинг шаҳар ўқувчиларидан қаери кам? Мактаб нураб кетиш ҳолатида, худди молхонага ўхшайди, ҳеч қандай шароит яратилмаган, катта зали йўқ, синф хоналари тор, ерга пол қилинмаган, қор-ёмғирни кунларда чакка ўтавериб безор қилади. Нахотки, космонавт учувчи номидида мактабни ремонт қилиб, тузатиб қаҳармон номига мос қилишини илвоқи бўлмас. Биз болалар тақдирини ўқиш, шароитини ўйлаб бу ҳақда Чироқчи район партия комитети, район ижрокўмига, комсомол комитети ва халқ маорифи бўлимига ёздик. Халқига нонқарли жавоб олганимиз йўқ.

Ота-оналарнинг куйинганларича бор. Ахир томи туши кетай деб, девори ерилиб ётган синфда қандай ўқиш мумкин. Ҳамма яхши нарсалар болаларга деб жар соламиз-ю. Болаларимиз олдин мактаб ҳаётини тузатиб беришга эътибор қилмаймиз. Бундай хароба бино биргина шу 91-ўрта мактаб бўлса майли эди, афсуски, редакциясиз почтасида шундай мазмундаги хатлар кўп. Биз ушбу мактаблар маъмуини Ўзбекистон ССР Халқ гаълими министрлигида мутасадди ўртоқларга далолат етарканмиз. Инги ўқувчи йили бошлангунча ҳам ўқувчиларин, ҳам уларнинг ота-оналарини қувонтирадиган хушхабар айтдилар, деб умид қиламиз.

ХАТЛАР ВА ОММОВИЙ ИШЛАР БУЛИМИ

Аризада келтирилган жиноят нияти оид бошқа важа...

Мен отам тенги қариялардан бир парча ноннинг нечоғли авлиб бўлгани ҳақда кўп эшитганман. Арпа у билан зогора нонинку Хрушчев замонида ўзимиз ҳам татиб кўрдик. Лекин кунжара еб шишиб ўлганлар, узуқун галласи ўриб олиган даладан машоқ териб тирикчилик қилганлар, гоҳо қаттиққўл раислар элдан бунга ҳам қизганиб тортиб олишгани қулғимизга чалинган.

Биз-ку, бу қора кунлар ҳақида озми-кўпми эшитиб қолганимиз. Қариялар ўша қора кунларни биз кўрдик, энди сира болаларимиз кўришсин деб ўйсинишарди. Дарвоқе, болаларимиз, Улар ноннинг қандай бунёд бўлишини билдиларми? Ёки биз уларни боболари айтган мўнгли ҳикояларидан беба-

моилдалари, олимлар ва ёзувчилар, шунингдек, хонроқий эллардан келган Орол тақдирдан безовта кишиларнинг қишлариде нектингиз ҳақида ҳикоя қилувчи хужжатли фильмлар... Кўзлари ич-нича ботиб кетган, юзи Оролнинг қуриган тубидек тақирга айланган кекса аёл нола қилади: «Одамлар Оролни кунтирдингиз! Сув берингиз, сув! Одамлар...»

Бу манзаралар кўз олдимиздан кетмай эвранда Фарҳоднинг улкан монументи пайдо бўлади. Режиссёр шундай бир ечим топганики, Фарҳод ўз ишдан мамнун паҳлавон қиёфасида эмас, балки қулаб бораётган, ўз ишдан афсус қилаётган ҳолатда намоён бўлади. Л. Хотамова; М. Асадуллаев, Н. Очидов, Д. Ёкубов Орол бўйидаги бўҳронлар ҳақида сўзлайди. Бизни ўз бераётган фожиалардан огоҳ этади, хайрия тадбирида иштирок этаётган кишилар билан суҳбатлар қуради... Телефончи қизлар, тушаёт-

«УЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ» ГА ЖАВОБ БERAДИЛАР

Сурхондарё областининг Кумкўр районидида Бахтиёр Аҳмедов, Тоғал Сайдуллоев ва уларнинг оид аъзолари йўлдан шикоят хатини Ўзбекистон ССР прокуратурасига тегишли чора кўришларини сўрай юборган эдик. Мақтубда Ёкуб Чоренининг ўлимида Б. Аҳмедов ва Т. Сайдуллоев оидбор гуноҳ қилишиб, таъзиб ўтказилаётгани баён этилганди. Ушбу шикоятга қўшиб жўнатилган иккинчи мактуб эса Яраш Чорие ва Кумуш Шомуродова (марҳумнинг ота-ониси) томонидан ёзилган бўлиб, унда Б. Аҳмедов билан Т. Сайдуллоев оидбор деб гуноҳ қилинганди. Ўзбекистон ССР прокурори муовини, адлия катта маслаҳатчиси Т. Мирзаевнинг редакцияга маълум қилишича, жиноят материаллари жумхурият прокуратурасида ўрганлиб, мухоама қилинган. Жиноятни очиб юзасидан тегишли кўрсатма берилган. Аризачиларнинг илтимоси қондирлиб, тергов ишларини давом эттириш Бухоро область прокуратурасига топширилган.

Хатирчи район, Қарл Маркс номидаги колхоздан Риза Остонаев редакциямига шикоят хати йўллаб, унда колхознинг сой-қўйларини колхоз маблаг ҳисобидан қурди, деб ёзган эди. Риза Остонаев бу қиёғирини ҳақида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига, Ўзбекистон ССР прокурорига ва бошқа 14 ташкилотга ариза юборган.

Ўзбекистон Компартияси Хатирчи район комитети котиби Б. Абдурахмоновнинг редакцияга маълум қилишича, шикоят хати текширилган. Риза Остонаевнинг шу мазмундаги хатлари илгарилар ҳам кўп мартаба қар хил ташкилот ва идораларга юборилган ва улар мутахассислар томонидан текширилган. Текшириш натижаларида ҳамма бажарилган ишлар қонуи дориснда қилинганлиги, суинисте-молчиликка йўл қўйилмаганлиги бир неча мартаба аниқланган ва асослаб берилган.

«МУЛОКОТ»

«УЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ» ГА ЖАВОБ БERAДИЛАР

Тил ва тараққиёт

Ўзгариш йўқ

«Орол яшаши керак!»

«Орол яшаши керак!»

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

Мукаррама МУРОДОВА

АВЛОДЛАР ТАҚДИРИ ҚЎЛИМИЗДА

Дори сепилган гулли хидлаган Фарход ёв қўлга банди бўлган. Бир томчи оғудан Кумушбиннинг ҳаёт гулли сўлган...

теридан танага тез сингиб хусусиятига эга. Атрофмуҳитда барқарор. Ундан гуруҳ-гуруҳ заҳарланиш, ҳатто ўлим билан тугаган ҳолатлар қайд этилган;

Уларнинг қай бирини айтиб, қай бирини таърифлай? Қисқаси, жумҳуриятимизда қўлланладига я 68 кимёвий модданинг 28 фойизи юқоридаги юмушларни бажариш учун ўрмалардан юрган ўлатлардир.

Шундан Сиз мана шу сатрларни ўқиясиз... Шундан синглим популдай қиз кўрди... Шундан жияним бўғиқ овозини дўриллабдироқ хиргойи қилиб қўяди...

МЕТАФОС (Вофатос) — кучли заҳарли модда, теридан танага тез сингиб, ҳомилага салбий таъсир этиш, зурриёд огулаш ва пушт-лаштириш хусусиятларига эга;

Сиз Есуманини кўрмаган бўсангиз-да, ялтироқ қолларда, жаранглаган бочкаларда, антика идишларда докхос-совхоз оморларида дўх келгансиз, сизлар бу заҳарни ганим қўллардан тугмаган ҳеч вақт, уларни сиз ўзингиз жамоа ва шўро хўжалиқларининг ташлашдиқ шийонларидан ушатиб ҳовлигингизга олиб бориб сепгансиз. Уларни...

Аслида ўша сансон беш минг тонна заҳарнинг атиги бир томчиси неча фарҳодларни тугмасдан тўриб ёв қўлга боғлаб қўярди, неча кумушларнинг ёдворларини тугмасдан тўриб йўқлиб сари чорлаб қўярди кучга эга эди.

ДВФ — кучли заҳарли модда, зурриёд огулаш ва жуфтлашиш-лаёқатсиз-лаштириш, инсон танасида тўпланиб туриб аста таъсир этиш хусусиятларига эга;

Энди бакин набираларини орасидан чиқар фарҳодлар. Кумушдек маъсума қиллар... Балки чеварамиз тозавукуд бўлиб тугилар...

Фарҳоду кумушбилар бўлмагач, заҳар тугтувчи Есуману Зайнаблар ҳам бизнинг дарвинида бўлиши мумкин эмаслиги равшан!

ИЗОФЕН — кучли заҳарли модда. Ўта хавфли, рақ касаллигини пайдо қилиш, тўпланиб туриб аста таъсир этиш хусусиятларига эга;

Энди бакин набираларини орасидан чиқар фарҳодлар. Кумушдек маъсума қиллар... Балки чеварамиз тозавукуд бўлиб тугилар...

У ҳолда 85 минг тоннани ким сизнинг димоингизга тугди? У ҳолда нега мен ўрта ёшдаёқ гўдак хидан унутдим? Биз заҳарни боғларимизга ҳосил деб сочдик. Биз заҳарни покловчи деб ойхоналаримиз эшигини очдик. Йўқ, унинг пешонасига заҳар эканлиги ёзиб қўйилмаганди.

ТМТД (тирам, гурам) — жуфтлашишга лаёқатсиз-лаштириш, зурриёд огулаш, тўпланиб туриб аста таъсир этиш, ҳомилага салбий таъсир қилиш, рақ касаллигини пайдо қилиш, пушт-сизлантириш хусусиятларига эга;

Ана шу орузда эримай заҳри қотилларнинг башарасини сизга кўрсатдим. Уларнинг номларини бир-ма-бир айтдим... Азиз дўстлар! Кимда-ким, юқорда номлари санаган ёрларни жумҳуриятимизга оралатмоқчи бўлганини сезсангиз, қўлларини қайиринг! Усимликларни ҳашаротлардан ҳимоя қилиш баҳонасида умрингизга зомин бўлгучи бу ўлатлардан юртин тозалашга ҳисса қўшинг! Бу йўлда сизнинг қўлингизда расмий нурул бор энди: яъни Эзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлиги шу йил 21 майда «Жумҳурият кучли заҳарли ва ўта хавфли кимёвий огуларини қўлашнинг теклаш ва тақиқлаш тўғрисида» қарор қабул қилди.

Номлари бир-бирдан сирли, жарангдор эди: ҳаммасида «ос» «ан» ва ҳоназолар...

РОЗАЛИН — рақ касаллигини пайдо қилишга катта имконият яратиш хусусияти бор;

Лекин шу қарор ўқилган кунгёқ кимёвий огуларнинг ҳомиляридан бири шундай эди:

Тюдан, Изюфен, Диета, Розалин, Беномид, Метарфос, Фталофос, Хлорофос ва ҳ. Уларнинг бошларидаги ёрликлар ҳам ўзларидек жарангдор эди: «Високотоксичное, канцерогенное, эмбриотоксичное, гонотоксичное...» Биз бу хусусиятларини олиштириб, дарҳол уларни дала-болларимиздаги ҳашаротлардан тортиб, ҳовли-жойлардаги чивинларга, ширахўр ҳумолилардан тортиб, ўчоқбошидаги суваракларга қириш қуроли деб билдик... Мен ҳайрон бўлман Эзбекистонимизда иллонлар шунча кўпмикин, бир йилнинг ўзига сансон беш минг тонна кимёвий моддани заҳарга айлантира олмаган бўлса?..

ЦИНЕБ (аспор, дитен) — рақ касаллигини пайдо қилиш, танада тўпланиб туриб аста таъсир этиш, зурриёд огулаш ва жуфтлашишга лаёқатсизлантириш хусусиятларига эга;

Лекин шу қарор ўқилган кунгёқ кимёвий огуларнинг ҳомиляридан бири шундай эди:

ТЮДАН — кучли заҳарли модда, ўта хавфли, рақ касаллигини пайдо қилиш, танада тўпланиб туриб аста таъсир этиш, зурриёд огулаш ва жуфтлашишга лаёқатсизлантириш хусусиятларига эга;

Азизлар, миллионларнинг соғлиги, умри, йиллиги, саноқсиз пушти тугул, бемаврид нобуд бўладиган биргина ҳомилянинг умрини асраб қолишингизни пул билан ўчанадими? Авлодлар тақдири ўз қўлимизда.

Унинг болалари билан ё ўзи неча мартаёқ қишлоқнинг бу я нимдод касалхоналарида ётиб чиқгани унутилмас бўлиб қолган, холос.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУР-РОФИИ ўрни, иқлими, табиий шарт-шароитларига кўра деҳқончиликка қўлай юрт. Аммо айна пайтда қурғоқчилик, сув танқислиги, кучли шамоллар, гармсел не-не мащакатлар билан етиштирилган зироатни нобуд қилаётганини, жумҳуриятимизнинг минг-миг гектарлик майдонларини қўлу бие-бонга айлантираётганини ҳам тан оламасдан иложимиз йўқ.

ЎННИ ЎСТИР, БИРНИ КЕ...

ошаётган бир шаронда мавжуд тоғ ўрмонларини асраш, талафотга қў тутган талай қисмини қайта тиклаш гоят муҳимдир.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Энди бакин набираларини орасидан чиқар фарҳодлар. Кумушдек маъсума қиллар... Балки чеварамиз тозавукуд бўлиб тугилар...

Маълумки, иҳотазорлар билан ўралган ялловлар серўт бўлади. Агар чўл ва ялловларимиз яшил посбонларини ҳисобига қанча кенгайта, у ерда боқилмаган қорамол, қўй ва эчкиларимизнинг сон-яна бир неча миллионга ошган бўлур эди.

Энди бир-икки сўз ўрмонлар таркиби ҳақида. Тадиқотлар шунки қорамолдаки, тод, терак, тут, қайрағоқ каби мевали-меवासиз дарахтлар аралаш экинмас экан, яқказиротчилик барҳам топмайди. Бу эса саратон қизиқда кетом чопадиган деҳқонларимиз, жафокан опангилларимиз тивагекл сон-яна зор, табиатнинг турфа рангларидан беаҳра ўтавердилар, деган сўзидир. Албатта, бу масаланинг маънавий томони, энди иқтисодий томони бир назар ташлайлик.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Энди бакин набираларини орасидан чиқар фарҳодлар. Кумушдек маъсума қиллар... Балки чеварамиз тозавукуд бўлиб тугилар...

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

СУРАТДА: Тошкент вилояти Бурчмулла ўрмон хўжалигининг Қайнарсой участкаси ўрмончиси Нурмат И. ПОРТНОВ суратга олган

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

ЧАНГ ЮЗИБ ЮРАВЕРАСИЗМИ?

Узоқ эмас, бундан бор-йўғи ўн беш йил аввал эди. Фарғонага борганимда олтириқлик дугонам, илгор беглариди, танкили механизатор Мухаббат Саҳрадинновни Тошкент қишлоқ хўжалиқ институтига ўқимга даъват этдим. Ниҳоятда мехнаткаш, очкинқўли, самимий, айна вақтда жуда сода-да бу гўзал аёлнинг олиёмайлуқот олиб, кавол топилшини истардим. Вақти келса рақбарлик ишларида ишлаб юршин ҳам мумкин-ку, деб ишонардим.

— Нега, қандай мавзу тушди, ўзи! — «Она» романи. Максим Горькийнинг «Она» романи. Улай агар, мен бу романини ўқиган бўлсам. Унутувчимиз ҳам бу ҳақда сўзлаб берганим, йўқми, ҳеч ҳам эслаб олмадим. Ахир... билмасиз, умримиз пастаёқ ўзгалти, ҳаёлимиз пастаёқ. «Она» романини қайдан билаялик!

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Мухаббат, меҳнат стажингиз етарли, орденов-медалларингиз бор. Бемалол сиртки бўлимга қабул қилишадиган. Албатта, ўзингиз. Бундай чанг ютуб юра берсангиз, сахарда далага чиқиб, кеч хуфтонга чикасангиз... йўқ, бундан ўзгача чор ҳаётини раво кўраман мен сизга!

Ушанда бутун фожияни юракдан ҳис этиб, Мухаббатга эътироз билдира оладиган бирон сўз тополмадим. Мухаббат яна Олтириқка паста этиштириш учун жўнаб кетди. Мен эса унга юрагим ачангича қолавердим.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Ушанда Мухаббатнинг нақш олмадек тарағ юзлари яшнб кетган, юлдаздек қачнаб турган кўзлари кувончдан порлаган эди. Порлаган эди-ю, яна шу заҳоти узн кринкиларни ерга қадалган эди.

Эсимда: бир борганимда машинада паста тарағтан Мухаббатнинг ёнида, оёқ қўйилган экинчадан туриб, эгитинг бошидан охиригача борганим. Ушанда қўрдаққўймай Мухаббатнинг қўлидан рул чамбарегини олиб, «Кени, сиз ёнимда ўргатиб туринг, мен бошқарай-чи дедим» у эил-замбил рулни эгтада тўпа-тўри бошқариб боришга йитининг кучли қўллари заҳиринингиз ҳис этдим. Бир ақда чанг, дорининг хиди... томоғим ечишиб кетди...

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Санъат МАХМУДОВА

НАСАЙ ПА-КҮРИКХОНА

Уч йилча муқаддам Наманганга борган эдим. Шаҳардан Чортоқ ноҳиясига элтидиган асфальт йўлининг бир қисми эртангидек гўзал: икки томондаги баҳайбат бақатеракларнинг шох-шабалари бир-бири билан тугташиб, моҳир богбон парваришлаган ишқомга ўхшаб қолган.

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

ЭКИШ ЎРНИГА ҚҮПОРИШ

Ушанда Мухаббатнинг нақш олмадек тарағ юзлари яшнб кетган, юлдаздек қачнаб турган кўзлари кувончдан порлаган эди. Порлаган эди-ю, яна шу заҳоти узн кринкиларни ерга қадалган эди.

Эсимда: бир борганимда машинада паста тарағтан Мухаббатнинг ёнида, оёқ қўйилган экинчадан туриб, эгитинг бошидан охиригача борганим. Ушанда қўрдаққўймай Мухаббатнинг қўлидан рул чамбарегини олиб, «Кени, сиз ёнимда ўргатиб туринг, мен бошқарай-чи дедим» у эил-замбил рулни эгтада тўпа-тўри бошқариб боришга йитининг кучли қўллари заҳиринингиз ҳис этдим. Бир ақда чанг, дорининг хиди... томоғим ечишиб кетди...

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Икки йилдан сўнг яна ўша йўлдан ўтдим. Не қўз билан кўрайди, хавотирим ҳақиқатга айланибди: дарахтлар бир чеккадан жадал кесилди! Йўл кенгайиши керак, бошқа илож йўқ!

Ҳужумхуриятимизда ҳотазорларни кўпайтириш ҳаво ҳароратини мўътадиллаштирилади. Сувнинг туғуно ваза қатлидан беронга бўлиб кетилиши чекланди. Масалан, иҳоталанган пгазор очиқ экин майдонига исботан сувни кам талаб этишини уста деҳқон р-и-миз яхши билалар.

Тўра МИРЗАЕВ:

АДАБИЁТ ИЛМИНИНГ ИСТИҚБОЛИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти...

Сиз бу гапларни ўзининг тарихи ва анъаналарига эга бўлган...

Муҳбир: — Кейинги нафислаш «Фирқалар»...

Т. Мирзаев: — Бундай бир ёқлама фикр юритувчиларини айболомчи эмасман...

Муҳбир: — Ушбу мулоҳазаларнинг ҳақиқатини текшириш...

Т. Мирзаев: — Марҳамат. Адабиётшунослигимиз тарихидаги ўнлаб...

«Хамса»нинг таърихий матни атоқли олим Порсо Шамсиев томонидан таъриқланган...

Тўғрилик даври адабий жараёнида икки қарамон муаввиз тўғрисида турли хил фикрлар айтиш...

1986 йил, 4 декабрь сонидеги «Тарих ҳақиқати» энциклопедиясида...

Муҳбир: — Бундай бир ёқлама фикр юритувчиларини айболомчи эмасман...

Муҳбир: — Ушбу мулоҳазаларнинг ҳақиқатини текшириш...

Т. Мирзаев: — Марҳамат. Адабиётшунослигимиз тарихидаги ўнлаб...

«Хамса»нинг таърихий матни атоқли олим Порсо Шамсиев томонидан таъриқланган...

Тўғрилик даври адабий жараёнида икки қарамон муаввиз тўғрисида турли хил фикрлар айтиш...

1986 йил, 4 декабрь сонидеги «Тарих ҳақиқати» энциклопедиясида...

Саримсоқов. Бўлимнинг яқин келажақтаги асосий вазифаси Ўзбек адабиётидаги бадий-усlubий йўналишларни таъқиқ қилишдир...

Филология фанлари доктори, профессор А. Ҳайитметов раҳбарлик қилмоқда. Бундай бўлимни ташкил этиш илмий-ижодий зиддиларнинг ярим асрилик орузи эди...

Институт тарихидаги энг асоси бўлимлардан бири фольклор бўлиmdir. Бу бўлим 1928 йили Ҳодӣ Заҳид томонидан ташкил этилган...

Хулоса қилиб айтганда бўламан, институтда олиб бориладиган таъқиқларнинг бундан кейинги тараққийи эришилган ютуқлар...

ШАРҚИЙ ТУРКИСТОНДА НАВОИЙХОНЛИК

Ўзбек-уйғур адабий муносабатлари тарихида, айниқса XV асрдан кейин...

Алишер Навоийнинг асарлари бир неча асрлар мобайнида Шарқий Туркистонда фан, маданият еҳллари ва тарғибчилари томонидан севилиб...

Шарқий Туркистонда невоийхонлик XVI асрдан илди эди. Невоийхонлик дестлаб санъат жаҳасидан, анжирко, уйғур халқининг тарихи, маданияти микёсида факрли ўрин тутган...

Институт тарихидаги энг асоси бўлимлардан бири фольклор бўлиmdir. Бу бўлим 1928 йили Ҳодӣ Заҳид томонидан ташкил этилган...

Хулоса қилиб айтганда бўламан, институтда олиб бориладиган таъқиқларнинг бундан кейинги тараққийи эришилган ютуқлар...

сатор, қонун, уд. рубаб, гажма қаторли созларни яхши қиларди. Султон Абдурашидхон соз чалганда ҳар қандай бемазоқ киши бўлса ҳам таъсир этарди...

Уйғур диверда невоийхонлик кенг қулоч ёзган сарфшарҳларда эмас, балки қишлоқларда ҳам Навоий меросига бўлган қизиқиш, улуқлиқ сиз мулоҳаз қилиш тобора кўчиб бориб...

Институт тарихидаги энг асоси бўлимлардан бири фольклор бўлиmdir. Бу бўлим 1928 йили Ҳодӣ Заҳид томонидан ташкил этилган...

Хулоса қилиб айтганда бўламан, институтда олиб бориладиган таъқиқларнинг бундан кейинги тараққийи эришилган ютуқлар...

Рамз БОБОЖОН,
Ўзбекистон халқ шоири,
СССР Давлат мукофоти лауреати

НАШИДА

Баркамол, суюкли, азиз дийрим,
Имомни, армонни, жон Ўзбекистон.
Аламнок виждоним, оназорим,
Авлодлар бахтига омон бўл, омон!

Балли! Шерзод жумхуриятим,
Фурурим, сурурим, миллат ардоғи...
Сен олий ҳимматим, зеби-зийнатим,
Забардаст меҳнатнинг мунгли булоғи.

Сен сахий, дилбарсан, халқларга
манзур, манзур, манзур, манзур,
Қардошлик тимсоли, дўстлик байроғи.
Ўғил-қизларинг бор оламга машҳур,
Асрий маърифатинг нурли чароғи.

Балли! Обод жумхуриятим,
Гўзаллик гулбоғи, ёшлик ўчоғи.
Илоҳий санъатинг, абдиқиятинг,
Буюк бир тарихнинг дардли сабоғи.

Нуроний ўзбексан шикаста дилсан —
Замонлар забтида инграган рубоб...
Ер-сувинг беҳиёс, бебаҳо элсан,
Ер ости бойлигинг бесон-беҳисоб.

Балли! Тун умхуриятим,
Эркинлик берма, омон бўл, омон!
Сен сийрагим, қаттол қисматим,
Дилсиз қавлатим, жон Ўзбекистон!

СЕВГИ

Хиёбонга отилдинг гулдай
Ва ўзинг ногаҳон гул бўлиб қолдинг.
Баҳор сеҳрлаган ошиқ кўнглидай
Энтикиб-энтикиб чуқур тин олдинг.

Фақат бир гул эмас, бир боғнинг ўзи,
Балки, ўхшаш йўқ, самовий гулсан.

Сендадир, азизим қалбимнинг кўзи,
Мен сенга,
сен эса севгига қулсан!

ДЕРАЗАМНИ
КИМ ЧЕРТДИ

Деразамни сен чертдингми ё шамол,
Билолмадим, алладими ўй-хаёл?..

Ухлай десам, ухлолмадим ўша кеч,
Ишқ сурони тинчлик бермас эди ҳеч...
Қандоқ қилай, овораман, овора,
Тонг отгунча кўз юммадим, начора?!
Юлдузларга гўё айтдим зоримни,
Қистов қолдим, топиб бер деб,

Тополмадим, нотавонман, Ёлғизман...
Ўша кеча, гариб кеча сенсизман...

Билолмадим, алладими ўй-хаёл,
Деразамни сен чертдингми ё шамол?

ЎША ТУН

Байрам — байрам эмасдир,
Сен келмаган кечаси,
Уй деганим қафасдир,
Кўнгли унинг дарчаси.

Сен келмаган ўша тун
Менинг учун мотамдир.
Томириндаги тўлқин —
Тўлқин эмас, аламдир.

Алам чексам, майлига,
Ҳали юрак ярайди...
Кўнгли қўйсам Лайлига,
Нега итлар талайди?!

Муҳаббатга, айтгил, ким
Шак келтирар беибо?

Хижолатдан ошиқ жим,
Ноошиқлар бепарво...

МАРСИЯ

Рустам Бобохонов хотирасига

Ташландикда ётган тош ялтиради,
Таажуб! Саробми ё ўтли ҳасад?!
Юлдуз ёниб ўчди, кўк қалтиради,
Олам аро чўкди сирли сукунат...

Ҳайхот! қотиб қолди шоир хаёли,
Қотиб, тилсиз қолди худди қондай!
Қора тош остида янчилган толе
Кўнглини руҳ каби ўтди соядай.

Дунё, дунё бўлиб, ақли расога —
Камолти меҳрини сочолганми ҳеч?!
Минг афсус! Суялиб қолмиш асога,
Шўрликни, шумликни пайқагандай кеч...

Шум хабардан қотиб қолдим,
Ғам-ғуссага қотиб қолдим,
Хасталикдан ётиб қолдим,
Аламинга кимдир зорми?

Мард ичинда нумар бўлса,
Қузақ келмай қоқад бўлса,
Емон қолиб, яхши ўлса,
Яна айтар сўзим борми?!

Тулпор минса, ярашарди,
Дўстлар суюб қарашарди,
Ғанимлари талашарди —
Қузғун бўлиб чуғурлашиб...

Гап таширди иғвогарлар,
Бир нимага даъвогарлар,
Санъатдаги савдогарлар,
Питирлашиб, гуриллашиб...

Ҳасадгўйлар куйшарди,
Ич-ичдан мушт туйшарди,
Оёқ-қўли уюшарди,
Ярқ этганда маҳорати.

Қалтис йўлда турганларнинг,
Кўзида нур кўрганларнинг,
Ҳалолман деб юрганларнинг
Бузиларди таҳорати...

Ҳақ деганда фидойи жон,
Ноҳақликдан дили вайрон,
Душман эди унга Ёлгон,
Ёлгончини кўролмасди.

Ўз касбига ўзи шайдо,
Ошиқликдан бахти қаро,
Қалби эса жўшқин дарё,
Тўлқин отмай туролмасди.

«Отарчи»лар отар эди,
Пулни кўрса қотар эди,
Ҳатто дўстин сотар эди,
Сотилмасдан ўтди Рустам.

Боққа кирса қўли боғлиқ,
Лекин кучи йигит чоғлиқ,

АЛДАНМА

Эй, кўнгли, кеч муҳаббатдан, бевафолар
алдаса, алданма!

Торт ўзингни касофатдан, беибаболар
алдаса, алданма!

Мабодо, ошиқ йўлига шам ёксанг,
юлдуздан тутқич ол, алданма!

Токи, қалтис синоатда рўдалолар
алдаса, алданма!

Тилга олсанг, дил ғазабнок, Ёлгонни
ёғдай едирганлардан, алданма!

Мулозимлар тугул, ҳатто, подшолар
алдаса, алданма!

Риёкорлик жонга тегди, фарёду дод
субутсиз дастидан,

Кўз тегдими, қани, соғлиқ?
Мозориди диниллар шам.

Мисраларни қазлаб, қаздим,
Юрагимни йиглаб ёздим,
Йиглаб, ҳатто, эсдан оздим
Унут бўлди каму кўстлар...

Дарда даво топпай нетди?
Дунёдан бош олмаб кетди,
Муродига, наҳот етди,
Қандай кунга қолдик, дўстлар!

Суйдилару сени, ёқламадилар,
Фисқу фужурлардан касъламадилар,
Қойил қолсалар ҳам, исъёлодинга,
Шону шухратингни хоқламадилар.

Зулайҳо бахтини кўрмадинг, афсус!
Юсуфнинг тахтини кўрмадинг, афсус!
Ғойибдан хушхабар эшитдинг, аммо,
Хушхабар нақдини кўрмадинг, афсус!

Ўйлайман, ёшлиқнинг армони бўлдинг,
Буюк бир санъатнинг туғғени бўлдинг!
Дерлар: Иссиқ жонга ўлим эмиш ҳақ,
Сен эса ҳақгўйлик қурбони бўлдинг.

Фирромликка кунин қўйган бедаволар
алдаса, алданма!

Майшатдан ҳазар этма, дейдилар, улфат
қўрмаган гумроҳ, алданма!

Ногаҳоний босиб гафлат, кайф-сафолар
алдаса, алданма!

Фароғатдан, майли, кечгил, юз ўғирма,
лекин диёнатдан, алданма!

Шону шухрат шовқинига маҳлиёлар
алдаса, алданма!

Бахти қаро бўлма, эй дил, мансабо
қул банди ғофилдай, алданма!

Ўз қадринга ўзинг етгил,
бебақолар алдаса, алданма!

Хар бир сўз қалбдан оҳанг
билан отилиб чиқади.
Қалбим менинг бамисли
дарё.
Сувдай оқар меҳрим
диниллаб,
Қалқиб оққан олмайди гўё,
Кўнги боқар ундан
ловуллаб,
сангари мисралар бунинг
ёрқин мисолидир.

М. Ҳайдар шу ярим асрлик
ҳаётда шоирликдан
ташқари, журналист ва
ношир сифатида хурмат
топди. У ҳафталигимизда узоқ
йиллар меҳнат қилди ва
кўплаб мақолалари, очерк-
лари ҳамда турли жанрлар-
даги асарлари билан фаол
қатнашди.

Эллик ёш инсоннинг
етуклик, донишмандлик
даврига қадам қўймоқ
фаслидир. Шоир ва ношир,
ҳақиқат дўстимизни ана шу
муҳаббат билан қўлайимиз. Унга
янгида янги ижодий му-
ваффақиятлар, шижат-сало-
матлик тилаймиз.

ПУШКИН

Тарих сўмоқларида кўп хўрланди рус,
Ғам ёқа йиртди кўриб йўқсул бардошин.
Қасос бўлиб Сўз унди Саша қалбидан,
Ахир, қонда уйғоқ-да жануб кўёши!..
Воҳки, элин менсимас кибор Оврупо,
Деб: «Мужикдан буюклар чиққан қай чоқлар!»
Оҳки, тилин менсимас кибор Оврупо,
Деб: «Русча сўзлар фақат ялангоёқлар...»
Ғам тирнар Саша қалбин: «Она тилимда
қани «Шоҳ Эдип», «Хамса», тенгсиз «Отелло!»
Дардчил тарихимиз-ку ётар қон қусиб,
қани бизда славянқалб сахройи Сино?»
Изтироб ялиғида тоблдан Сўзлар,
Сўзлардан ўқ ясади — ҳаққаш, беомон.
Таранг камон тортиб у шоҳ мисралардан,
Сўз ўқларин ёғдирди ҳақсизлик томон.
Жангари байтларда Исён тортади наъра,
Шоҳ асарлардан тахт ясаб муқаддас,
Фирқлар ҳомиладор — эрқикли навога.
Она тилин кўтарди у Арши Аълога...
«— Йўқ, — деди император, — Бу салтанатда
кескир тиг йўқ — дастимда шамширдан бўлак.
Билинг, бу салтанатда мен — ягона шоҳ,
На бир халқ, тил, шон бўлар — тахтиндан
юксак!..
Пушкин... Шоҳ асар... Тилга — шухратдан
гултож...»

Тенги йўқ фариштасиз — Илҳом париси,
Сиздан Садоқат сўрар исенкор юрак.
Ҳа, Сизга қийин — икки ўт орасида
қоврилар оқ гул — оппоқ нилуфар бадан:
Бир томонда ёстиқдош — даҳо иждоқор,
Бир ёқда баллар кўрки — олифта жазман...
Балоғат тушларининг тот-лаззатларин
Дугоналар бўлишмаса — қолар армони.
Наталья, Полетика уйига борманг,
Букун у — Хиёнатнинг Сиз-чун қопқони!..
О, аёл зоти! Хуснингиз гулига мафтун —
Лол қотган не оллоҳлар қолганлар кучсиз.
Сиз — меҳр чаммаси, гулсиз — мактовдан зиёд,
Лек, мунча меҳрга чанқоқ, мактовга ўчсиз?!
Дантес — ўргимчак: макр тўрини ташлаб,
Гул синглингизни олди кучоқларига.
Маломат тошларини у хатларга ўраб,
Отмоқда энди дунё лумчоқларига.
Воҳ, Шеррият шаънига тегди бу тошлар,
Мақруҳ бўсани ташлаб Дантес кулмақда.
«Юмалоқ хат»лар, ахир — юмалоқ ажал:
Шундоққина портлади шоир юракда!..
Садоқатнинг кўзуси дара кетмасин деб,
Ер шаъни учун Пушкин тушди дуэлга.
Оёқ ости бўлмасин деб ул мағрур Шерр,
Шерр шаъни учун Пушкин тушди дуэлга.
Воҳ, бир дақиқа аввал ўқ узиб Дантес,
Вулқон юрак Умрга келтирди форат!
Келгинди қўли-ла қориндан ўқ еб,
Қон туғлаб ётар энди буюк Шеррият!..
Эду юрт, ёр шаъни-ла — гириқдир Ашъор,
Ва Шеррият имони бутун, саломат.
Шу уч шаън — шоир жони яширинган тилсим,
Унга қадам қўймасин асло Хиёнат!
Хиёнатга жон тикиб — неки Россия,
Шеррият мўли бағрин чоқлаб кетди у.
Қалбда гулпурган жануб қони-ла ювиб,
Буюк Шеррият шаънин поклаб кетди у...

ҲОЖИДИН ҲАЙДАР

ШОРОРА

Шарора ҳасабаси кўчки
ниг остида қолиб, бешикда
ча омон қолди. Унинг но-
ми билан Шарора деб
Матбуотдан
...оним риятаси —
...н, шарора!
...шним, тожик
...фариштаси —
...оражон, Шарора!
...кулгунга отанг:
...минг чинор
...ини тилаганди.
...инг ўт оғуш илинжида
...шкка бедаганди.

БЕШИКМАС

Бешиқмас, сени кифта олган
Туёқлари олмос от.
Туёқлари олмос отдасан,
Энди сенга ўлим ёт.
Ноз уйқуда юртинг фалокат
Чанғалида қолди-я.
Қай гуноҳ-чун Табиат бошга
Қора кунни солди-я.
Сўз муноқоқлар асраб қолдимиз
Сен ҳаётнинг гунчасини!
Фаришталар сақлаб қолдимиз,
Сир гунчасан бунча сен!
Оҳ, сен менинг жоним риятаси —
Шароражон, Шарора!
Жон қўшним, тожик
...фариштаси —
Шароражон, Шарора!
Ўзбегу тожигим жон қўшни —
Бир чехрада жуфт кўздек:

БИРИ ОҒРИСА

Бирини оғриси — бири йиғлар,
Бил, йиғлаётган ўзбек...
Фарғона Исёнин отдилар,
Ўзбек бағрида чок-чок.
Душанбе Исёнин отдилар,
Лек Исён бўлмас ҳалок...
Еш тўкиб — шерийн
...йиғлатма, эй,
...тожик қалбин бўлга!
...сен учун бир олтин бешиқдир —
Ўзбегимнинг юраги...
Кел, эй, қизғалдоқ кизалоғим,
Жон пардасига ўрай.
Юрагимда яшар тулпор от,
Мин, ораунга еткурай.
Оҳ, сен менинг жоним риятаси —
Шароражон, Шарора!
Жон қўшним, тожик
...фариштаси —
Шароражон, Шарора!..

ТННГ ОМИЛИ

Ўяб, қаттайтириб-талтайтириб,
ёб, йиғлатиб-қулдириб ўтаб-
...ни билан...
...а-ўша сочлари
...ан...
...ини менинг, кўзларим
...арим сиз туфайли эши-
...ехрингиз... нигоҳингдаги
...ажойиб-ғаройиб дунё-я,
...от...
...орлиққа ва ҳатто фониининг
...иға ҳам ҳайрат-ла боқаман. Бу
...ам ҳайратомуз кўрсинса...
...боламсан-ей», дея уришсалар, мақ-
...и. Зотан, сизгина биласиз, болаги-
...мдан кўркмасдир.
...дунёга ҳайратим — кўркува ис-
...боиси сиз эканингиз-чун ўқисик юра-
...амим ҳам сиз — ажон!

ЕЛҒОНЛАРГА ЗИД РАНГ

Доний ошиқни, тонгдан сутга навбат кут.
Олиб кел, пишир, ичир, едир, йиғиштир, боғча-
ча чоп. Кейин ишга югур.
Келиб сенга ажратилган жойга бемалол ўти-
расан-у, қаршингдаги курси соҳибини сукутли
овозини туйсан. Қарайсан...
Сукутли нигоҳда ҳасрат сөзасан. Ҳасрат унинг
сенга ботиниб айта олганларини.
Ҳасрат — у сенга туюлмаган гул.
Ҳасрат — тушлариди сеннинг либосинг.
Жимгина термуласан. Нигоҳинг тўқнаш келади.
Кўз олдингда шу ҳолат қотиб қолади. Энди со-
халликка кун бўйи дуч келсанг ҳам, уни таний
олсан.
Нигоҳларнинг сониялик ҳасратларидан ёлғон-
ларнинг зид рангини туйиб олсан... Кейин... Яна
югур-югур... Яна ошиқим...

БОШИ БЕРК КУЧА

Кўча — уйга кириши таққиланган етимча.
Лекин уни босиб ўтиб уйга кирадилар, меҳр
кўрадилар. Кейин яна чиқиб, босиб кетадилар.
Кўча ҳам уйга ва демакки, ўзи ишонган меҳр-
га интилиб боради-ю, останадаёқ тугайди.
Уйга кирган кўчани мен кўрмаганман.
Уннинг мен кирмаган кўчаси, ёлвораман,
менга интиланган.

КУТГАНЛАРИМ

Унда калақининг сўзлашига ишонардим —
кутардим.
Энди... Калақин бор-йўғи қанотли кўрт экани-
ни, калақин бор-йўғи ҳаётда учрамас ранглар
акси эканини ва аτροφидидаги одамлар бор-йўғи
суяқ, ичак-чавоқлар мажмуаси эканини кўрдим.
Шуни кутардим!

АСОВ БАРДОШ

«РУҲИМ ЯПРОҚЛАРИ» ТУРКУМИДАН
ОСМОНИМ

Катта тўйхонанинг кичик курсисиде базўр ўтириб,
ҳасратимни кўнграб айта бошлайман. Бўзимда
армон, кўзимда меҳр...
Хамма ўзича хурсанд... Мени эшитмаётганлар-
ридан сергак тортаман. Кейин англаймани, ҳеч
йиғламабман... Кейин биламани, ҳеч хўнгра-
мабман...
Фақат... Сўз олиб, келиношшога ўша «бахтга
қўшиб сабр-бардош тилабман. Зотан, биламан,
сиз менсиз ашломлайсиз...
Атрофда эса ҳамон тиришиб, бахт либосига
сизнига уринаётганлар...

БАХОР УЙҒОНСА

Дарахтинг ям-яшил — тириги ҳам, қуриб-
қақшаган — ўлиги ҳам аёзда бир хил — ялан-
ғоч.
Хаммани «тенг» қилган қақшатиқ қиш-қиров
дарахт илдизда ухлаб ётган баҳорни туймагани
учун ҳоким.
Баҳор уйғонсин, хаммаси ўз ўрнига тушади.

ДАРАХТЛАРИМ —
АКС САДОЛАРИМ

Осмоғга интилган дарахтлар, илдизингиз ерда-
лигини била туриб келиб-келиб сизни кўчган
қўннинг бағрини тиласизми?
Ҳар баҳор яшил ранг билан алданганингизни
хавон палласида сезмайсизми?
Хаммасини била туриб, хаммасини сеза туриб,
сиз шитирлайсиз... Мен шивирлайман...
Сизга инган шуларнинг менинг кўз ёшим...
Биламан, бор дараҳдини тўкиб солсам ҳам,
воқифсиз аҳолимдан. Эртан, сиз тирки хотира-
сиз.
Бебош япроқларинг шивир-шивир, мунгли
ёмиринг куйи, эгилмачоқ мансалар, инижик ша-
мол, чучўма хўрсини, юрагининг адо бўл-
мас ўқини, сиз — содагани дарахтларим ва
мен эгилгани эплолмаган шаддо киз — ҳамма-
миз ёлғиз соғинч етиб бўлмас уфқ...
Бағрини мен кирган меҳр паллаоларни бугун-
эрта қанот қоксалар, кейин...
Ёмиринг куйига мен ҳам жүр бўламан.
Ажиб мусика бўлади у. Ҳозир бу куй бағрим-
да Аммо сиз уни биласиз.
Сизга ўта яқин бу оҳангни айтишимни интиқ
кутасиз, азизгина, маъсумгина, чорасизгина дара-
хтларим. Мовий гўмбага интилган, илдизи эса
ердаги акс садоларим...

УТАЁТГАН УМР

Уйга, кўчага, ниҳонга...
Ҳеч қаёққа сизмай, аммо барбир суқилиб,
кимданкир туртки еб, кимдидир ўтказиб юбо-
риб амал-тақал кун ўтказавалмас хаммамиз. Кун-
ларимни судраб, умримни амлаб тевроқ улгу-
ришга шоваялман мен ҳам. Нимага улгуришга?
Осойишталикками! Осойишталик ўлимдан бош-
ланса-чи биз ўлимга шоваялмамиз!
Ғичирлаб, шивирлаб муздак умр ўтиб бор-
моқда...

ҚУЛНИ ЙУНИШ

Бўйи — қалта. Жуссаси — кичик.
Аммо ҳаёт кўчаларининг эндида бикини ким-
ларнингдир тирсагига ботиб юради. Ҳаёт кўча-
ларининг буйига армонли боши урилларди. Бу
сонини кўп, соғлиги ёмон, умри ҳам буйидан ан-
дози — қисқа «бир», «юз», «миллионларнинг
дурақ уришига ҳамоҳанг зарбарлар — БОНП!
Буддани йўнаётган меъмор тошни уч марта
уриб, кейин тазым қиларкан. Ҳар уч зарбадан
кейин тазым...
Майиблар ўлкаси мезмори эса етмиш етти
марта урса ҳам, тазым қилмайди, кутмай! Зотан,
мажруҳ салтанат шерр бўлолмаган сўзлардек
тарқоқ!
Илоҳсиз қулни йўниш учун тазым на даркор!
Йўниётганларга кўркува ҳисси улашиса бас...

СЎНМАГАН УМИД

Неча-неча гуллар яшнаб, сўдилар. Турфа ранг-
ларга бурчаниб йил фасллари алмашди. Яна
кузинг сарик нафиси умид гуналарини армон-
да қолдирад...
Заминда қанча тош бўлса, осмонда шунча кўк
булут!
Оқ булутлар тошга — бардошга, везини, тош-
лар етиб бўлмас орзуга — оппоқ булутларга ҳа-
вас қилладилар... Булбул — гулга, гул — кала-
паққа, қаноти нозик калапақ самони кучган тур-
нага... Мен сизга...
Хавас қилман. Хавас — интилиш.
Сизга интилиб, сизни кўргим келиб, сизни кў-
тиб кўтиб яшайман. Келинг... Йўқса, менинг жис-
мин ҳам ниҳоят тошга айланмагачи муқаррар.
Тошлар тақдирини менсимган неча-неча гул-
лар яшнаб, сўлиб бўдилар... Келинг...

ОСМОНСИЗ ҚОЛГАН ЮЛДУЗ

Олис-олисларда милтирган умид нисоли
эдинг, юлдуз. Энди...
Мити юлдуз улкан қаҳқашонга сизмай учиб
тушди. Юлдуз учди...
Учди-ю, қайга сизни билмай бўзимга кўн-
ди.
Бундай пайтда ҳеч нарса бўлмагандек ту-
тишин керак ўзимни, куллишим керак, билман.
Билман, лекин элай олмайман.
Бўзимга тикилган тош эмас, балки умид юл-
дузи бос гапиролмайман, куллоймайман.
Мунгли туйеуларимни яшириш учун нигоҳим-
ни кўкка қадайман. Чағиш керак... Яшириш ке-
рак... Хаммаси яхши дейман-да, кейин юлдузлар,
тула осмон ҳақида гапирмоқчи бўламан.
Аммо... Бағримга сингир илжинида ошён а-
тарган юлдуз учун осмон бўлолмаслигим ва-
жидан йиғлаб юбораман.

ГУНОҲГА — КАФАС!

Мени сиздан айрган вақт — ҳасратимга қў-
йилган ҳайкал. Бориб-бориб у ҳам муқаддас қа-
данмоққа айланар балки.
Ҳозир эса у ҳинрон аталмиш бардошга мезон.
Сертлавиш дунинг ажаботвор оҳанжаме-
ларига ўралиб, бўялиб ўзгараяпти. Яшар тажри-
баимиз ортаган сари қонимиз тиниб бормоқда.
Қонда эса хотира бор. Хотирамиз тингани —
озодликни қўсмаёй қўйганимиз.
Озодлик мен истеган парвозимди ё мени иста-
таб топмаган армонимди!
Озод бўлсангизгина сизга айтардим: «Умри-
миз узий», деб, «Биз битамиз», деб, «Сиз ме-
ни эсламасангиз ҳам, мен ўзим хотирамизга
сайҳаман», дердим.
Яна айтардимки, «Озодлик йўлининг боши му-
ҳаббатдан яраган», деб.
Мени сиздан айрган вақт — озодликка қў-
йилган ҳайкал. Бориб-бориб у ҳам бокирлик
ремизига айланар, ҳозир эса у гуноҳ аталмиш
дараҳларга қафас...

ИЙД-КУРБОН — БИРОДАРЛИК БАЙРАМИ

Шу ҳафтанинг сешанба кунин бутун дунё мусулмонлари Қурбон ҳайитини байрам қилдилар...

Бон кунлари ҳаж қилишлари ҳам шундан. Ҳар йили Қурбон ҳайити кунларида 2500 мингга яқин одам...

кин бошдан-оёқ атеистик моҳият сезилиб туради. Ҳолбуки, бу қонунда атеизм хусусида ҳам айтиб ўтилган...

айтилган таклифлар, ҳолос. Уйлаймики, қонун лойиҳаси газетхонлар, динга алоқадор кишилар томонидан янада кенгроқ муҳокама этилади.

Энди, бошдаги суҳбатимизга қайтсак, Қурбон ҳайитига ўхшаш байрамлар ёшларимизни ўзаро бирдор бўлишлари, мурувватли, меҳр-оқибатли бўлишлари йўлида катта тарбиявий аҳамиятга эга. Тўғриси айтганда, ёшлар тарбияси анча издан чиқди. Бугун болалар мактаб партасида ўтириб ичсини, чекишни ўрганмоқдалар. Тарбиянинг сустиги, бесамағриги оқибатда жиноятчилик кўпаймоқда. Бундай номаъқул ишларнинг олдини олишда диндорлар ҳам қўлдан келган ёрдам беришлари мумкин. Шу боис Қонун лойиҳасига ота-оналарнинг розиликлари билан умумий таълим мактабларида дин тарихи, адабиёт хусусидаги таълим йўлга қўйилди, деган жумла киритилиши зарур.

Бизнинг Сағичмон масжидимиз қайта таъмир этилди. Бир пайтлар ушбу масжид касалхона, оғирхона вазидаларни ўтган. Биз келгунча бу ерда турли ичимликлар сақланган экан... Қўнғи бир ҳолат, шу пайтгача масжидлар турли фондларга, жумладан, осори атиқаларни таъмир қилиш фондига ҳам пул ўтказиб келди. Бундан қаранг, пул ўтказиб берилган масжидларнинг ўзини таъмир қилишга ҳеч бир ташкилот расман ёрдам бергани йўқ. Ахир, қадимда қўрилган масжидлар осори атиқа эмасми? Шу кунгача масжидимизга 150 минг сўмга яқин пул ҳаржлаб таъмир қилдирилган. Октябрь районидаги «Социалстройбанк» да очилган 000701509 рақамли ҳисоб дафтарида халқдан пул тушиб турибди. Уйлаймики, масжидларимиз, Қурбон ҳайити каби байрамларимиз кишиларни бир-бирлари билан бирор бўлиб, дўст бўлиб яшашга тарғиб қилаверади.

Е. ХУЖАМБЕРДИЕВ ёзиб олди

Ryhamatuz!

Илмий жамоатчилик Суюн Қороевни заҳматқош ношар, иқтидорли таржимон, номшун олим ва матбаа ташкилотчиси сифатида билди.

У асли Зоминнинг Тамтуқ қишлоғида туғилган. 50-йиллардаёқ унинг «Антарктида», «П. П. Семенов-Тянь-Шанский» сингари каттагина мақолалари «Фан ҳақида суҳбатлар» туркумида китоб бўлиб чиққан эди. С. Қороев кўп йиллар «Ўқитувчи» нашриёти ва «Ўзбекистон» қўшма Бош редакциясида ишлаб кўп вақт хайри ишларга бош қўшди. Ҳукум қўлланмалари, илмий ва оммабоюн асарлар, шунингдек, 14 жилдаги ўзбек қомусининг дунёга келишига салмоқли ҳисса қўшди.

Унинг илмий фаолияти

Раҳмат ХУДОИБЕРДИЕВ — 50 ёшда

Хурматли Раҳмат Худойбердиев!

НОМШУНОС ОЛИМ

ассосан уч йўналиш — жуғрофий атамалар, соф топономика ва жой номларининг ўзбекча, русча изоҳлари тадқиқига бағишланган. С. Қороев жуғрофий атамаларни «Илмий, халқ нутқидаги атамаларни илмий усулга киритиб, қўлдан доирасини кенгайтириш, илмий атамашуносликни бойитиш билан кўп йиллар шуғулланиб келди. Унинг П. Ғуломов, Р. Раҳимбеков билан ҳамкорликда ёзилган «Ғеография терминлар ва тушунчалар изоҳли лугати» (1979) ва шу мавзудаги бир неча мақолаларида халқимиз ишлатадиган кўпгина атамашунослик киритилди. Халқ нутқининг илмий атамашуносликни бойитиш асосий манба эканлиги исботлаб берилди.

«Ғеография номилар маъносини биласизми?» (1970), «Ғеография номилар маъноси» (1987) сингари асарлари, «Топонимика» (1970), «Топонимика — география номилар ҳақидаги фан», «Этнонимика» (1979) рисолалари Ўзбекистоннинг қадимий ва ҳозирги жой номлари ҳақида муҳим илмий тасавурларга бойдор.

С. Қороев тадқиқотларининг бош йўналиши — жой номлари. Бу соҳада юздан орттиқ илмий, илмий-оммабоюн асарлари йилдан-йилдан кўпайиб бораётган.

С. Қороев тадқиқотларининг бош йўналиши — жой номлари. Бу соҳада юздан орттиқ илмий, илмий-оммабоюн асарлари йилдан-йилдан кўпайиб бораётган.

Хурматли Раҳмат Худойбердиев! Ўзбекистон ССР Ёзувчилар уюшмаси Бадий мақола-навислик кенгашининг аъзо-лари ва бача ҳамкасбларининг Сизни муборак 50 ёшингиз билан кутляйдилар.

Сиз 1962 йилда Тошкент Давлат дорифунунининг механика-математика факультетини тугатганингиздан сўнг меҳнат фаолиятингизни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Математика ва кибернетика илмий текшириш институтларида бошладингиз. Шу ерда аспирантурага кириб, 1966 йилда Физика-математика фанлари номзоди бўлдингиз. Сиз эллипсидан орттиқ илмий асар яратдингиз. Айни пайтда, Тошкент машинасозлик ин-

ститутининг умуминженерлик факультетининг «Назарий механика» кафедрасида ишлаб келмоқдасиз.

Сиз таникли олим бўлишингиз билан бирга жумҳуриятимизда кўзга кўринган публицист-ёзувчисиз. Сизнинг ўзбек ва рус тилларида «Халқ фарзандлари», «Орзу ва қанот», «Ичкилоб ўғли», «Буёқ қалб» каби қатор асарларингиз ўз ўқувчиларига эга. Сиз Ўзбекистон Ленин комсомли мукофотининг лауреатисиз.

Сизга илмий ишларингизда ва иқидий фаолиятингизда сабот-мавонат омад, сўхат-саломатлик тилаймиз.

Ўзбекистон ССР ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ БОШҚАРУВИ

Хар бир фаннинг келажиги шу соҳа бўйича етишиб келадиган ёш олимларнинг гайрати, шижоати, илмий фаолияти, масалага ҳаққоний ва теран ёндаша олиш лаёқати билан бевосита боғлиқдир. Шу жиҳатдан, ЎзССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институтида яқинда бўлиб ўтган жумҳурият ёш филолог олимларининг аънавий илмий анжумани диққатга молиқдир.

Илмий анжуманин ЎзССР ФА мухбир аъзоси Б. Назаров очиб, ёш олимлар олдида турган муаммолар олимлик масъулияти ва бурчи ҳақида гапирди. Анжуман бир неча бўлимларга бўлиниб иш олиб бўлди. Бўлимларда таникли адабиётшунос, тилшунос олимлардан С. Мамажонов, Т. Мирзаев, Ш. Шукуров, А.

Аҳмедов раислик қилдилар. Анжуманда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг аъзо-лари ва бача ҳамкасбларининг Сизни муборак 50 ёшингиз билан кутляйдилар.

Анжуман охирида яқинда бўлиб ўтган жумҳурият ёш филолог олимларининг аънавий илмий анжумани диққатга молиқдир.

Илмий анжуманин ЎзССР ФА мухбир аъзоси Б. Назаров очиб, ёш олимлар олдида турган муаммолар олимлик масъулияти ва бурчи ҳақида гапирди. Анжуман бир неча бўлимларга бўлиниб иш олиб бўлди. Бўлимларда таникли адабиётшунос, тилшунос олимлардан С. Мамажонов, Т. Мирзаев, Ш. Шукуров, А.

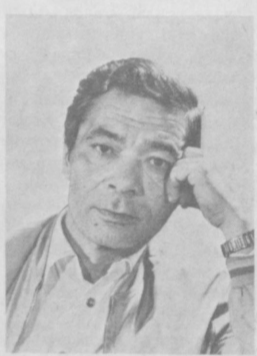
Хар бир фаннинг келажиги шу соҳа бўйича етишиб келадиган ёш олимларнинг гайрати, шижоати, илмий фаолияти, масалага ҳаққоний ва теран ёндаша олиш лаёқати билан бевосита боғлиқдир. Шу жиҳатдан, ЎзССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институтида яқинда бўлиб ўтган жумҳурият ёш филолог олимларининг аънавий илмий анжумани диққатга молиқдир.

Илмий анжуманин ЎзССР ФА мухбир аъзоси Б. Назаров очиб, ёш олимлар олдида турган муаммолар олимлик масъулияти ва бурчи ҳақида гапирди. Анжуман бир неча бўлимларга бўлиниб иш олиб бўлди. Бўлимларда таникли адабиётшунос, тилшунос олимлардан С. Мамажонов, Т. Мирзаев, Ш. Шукуров, А.

Хар бир фаннинг келажиги шу соҳа бўйича етишиб келадиган ёш олимларнинг гайрати, шижоати, илмий фаолияти, масалага ҳаққоний ва теран ёндаша олиш лаёқати билан бевосита боғлиқдир. Шу жиҳатдан, ЎзССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институтида яқинда бўлиб ўтган жумҳурият ёш филолог олимларининг аънавий илмий анжумани диққатга молиқдир.

Илмий анжуманин ЎзССР ФА мухбир аъзоси Б. Назаров очиб, ёш олимлар олдида турган муаммолар олимлик масъулияти ва бурчи ҳақида гапирди. Анжуман бир неча бўлимларга бўлиниб иш олиб бўлди. Бўлимларда таникли адабиётшунос, тилшунос олимлардан С. Мамажонов, Т. Мирзаев, Ш. Шукуров, А.

«УРУШ ЭШИК КОҚҚАНДА...»

Шу кунларда Марказий телевидениеда республикамиз телевидениеси орқали «Уруш эшик қоққанда...» ҳужжатли фильми намойиш этилди. Сценарий муаллифи ва режиссёр Файзулла Хўжаев. Сиз уни «Ўзбекистон маъбудаси», «Набида қўёш тафти» ҳужжатли фильми, «Унутилмас қўшиқ», «Истиқбол эгалари», «Саратон» бадий фильмлари орқали яхши танийсиз. Шунингдек, у бир неча китобларнинг ҳам муаллифидир.

«Уруш эшик қоққанда...» фильмига Баҳодир Назруллаев операторлик қилган. Овоз оператори Ҳамид Тошхўжаев, музикалар муаллифи Иром Акбаров, монтажчи Радиша Умарова. Бу асарнинг экран юзини кўриши учун эътибор қилиш керак. 15 йил керак бўлди. Биз Файзулла Хўжаевдан бунинг сабабларини сўрадик. — Умб ҳужжатли фильм 1975 йили тайёр бўлган эди. Биз уни яратиб устид 2 йил тинимсиз иш олиб бордик. Ўзбекистоннинг даярли барча вилоятларини кезиб, уруш қатнашчиларини излаб топдик, уларнинг архивини ўргандик. Совет, Америка, немис, италян кинохроникаси материалларидан фойдаландик. Тайёр асарни кўрган ўша вақтдаги Москвадаги махаллий телевидение ва радиотелевизиончилар бош қармасининг бошлиғи Анатолий Дмитриков: «Ўзбекистон уруш даврида чуқур фронт орти қасбланган. Бинобарин, Ўзбекистоннинг урушга қатнашгани ҳақида фильм яратишга маънавий ҳаққингиз йўқ. Умумий галабани миллатлар ўртасида бўлиб бўлмайдир», — дедан. Хуллас, фильмимизга рўхсат берилмади ва уни сандиққа ташлаб қўйишга мажбур бўлдик. Шунингдек, унинг керакли, ўша пайтда фақат бизнинг эмас, Украина ва Белоруссия киночиларининг ҳам уруш ҳақидаги ҳужжатли фильмларига йўл берилмаган. Фақат РСФСРда яратилган асарлар экранга чиққан.

Хайриятки, қайта кўришни эркин шомоли бизнинг асаримизга иккинчи ҳаёт бағишлади. Шу йил май-июнь ойларида фильмин қайта тиклаб, Марказий телевидение киносценариюси ва «Союзтелефильм»да кўрсатганида дарҳол қабул қилиниши эътибор қилиш керакки, фильмни суратта олиш жараёнида ёзувчи Аҳдум Раҳмат бизга жуда катта ёрдам берган эди.

Фильм мазмунига бироз тўхталсангиз.

Бизнинг асосий мақсадимиз, Ўзбекистонлик мард жангчиларнинг Вуюк галабага қўшган ҳиссасини кўрсатишдир. Фильм бир неча новеталардан иборат бўлиб, ҳар бири алоҳида қаҳрамон ҳақида ҳикоя қилади. Жумладан, унда Фаргона вилоятининг Сўх қишлоғида тутилган, хозир ҳам ўша ерда

СУРАТЛАРДА: Киносценарист Ф. Хўжаев ва маэкур фильмдан кадрлар.

яшаётган Ленинград фронтининг машур мергани, шу шаҳарнинг Фахрий фуқароси Тешавой Одилов ҳақида новелла бор. Яна бир ҳикоя хозир Гулистон шаҳрида яшовчи Солиқон Олимов, бошқаси Совет Итифозиди Қаҳрамон Кўчқор Турдиев ҳақида. Шунингдек, аjoyиб жангчи-шоиримиз Султон Жўрага бағишланган ҳикоя ҳам бор. Хуллас, қаҳрамонларимиз бари Ўзбекистоннинг мард фарзандларидир.

Шу ўринда яна бир нарсани айтиб ўтмоқчи эдим. 1976 йили «Унутилмас қўшиқ» бадий фильмининг яратганин Мамадали Топилбоев ва унинг тутилган онаси Ганна Васильевна Рилкова ҳақида фильмга асос қилиб олинган. Бу асар Бутунитиқоф экранига чиқди, лекин республикамизда ўз вақтида намойиш қилишга йўл берилмади. Агар шу асарни ҳам ўз томошбагарларимиз кўришса ёмон бўлмади.

Бизнингча ҳам шундай. Чунки ҳар қандай асар дастлабки баҳони ўз томошбагаридан олгани маъқул.

Г. УМАРОВА

ШОИР ХОТИРАСИ

Ҳар кимнинг умрининг тилаймиш пойдор, Беморнинг уйда не бор, биламиз. Бир йилгит ҳаётдан эрта кетса гар, Увод кунларига армон қиламиз... Бу сатрлар саксонинчи йиллар ўзбек шериатида эндигина кўзга кўриниб келадиган истеъдодли шоир Назар Шукур қаламига мансуб. Афсус, шоирнинг «армон йил кетди» Яқинда Чироқчида — Назар Шукур туғилди ўсган юрда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳамда Қашқадарё вилояти бўлими ташаббус билан Назар Шукур кечаси бўлиб ўтди. Унда шоирнинг қардон дўстлари, оила аъзолари, шоир ва ёзувчилар, кенг жамоатчилик вакиллари иштирок этдилар.

Кечани «Емлик» журналининг масъул котиби, шоир ва публицист Носир Муҳаммад олиб борди. Сўзга чиққан шоир ва ёзувчилар Р. Парфи, М. Кенжабоев, Н. Алимардон, Ш. Орифий, Ш. Қурбон, М. Очилов, Ч. Аваз хотираларидан сўзлашдилар. Кечани шоирнинг шерьлари ўқилди.

Н. ЖАЛИЛ

ЗАҲРИ КОТИЛЛАР КАМАЯДИМИ?

Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамияти жумҳурият кенгашининг 28 июнда бўлиб ўтган пленуми «Заҳарли кимёвий моддалар ва минерал ўғитлардан фойдаланиш, шунингдек, ўсимликларни зараркундлардан даво биологик усулда ҳимоя қилиш усуллари» жорий этишдаги нуқсонлар» масаласига бағишланди. Жумҳуриятнинг турли вилоятларида келган табиатни муҳофаза этиш идоралари ва қишлоқ ҳўжалиги химияси муассасаларининг вакиллари Ўзбекистон Турпоқ уюмдорлигини ошириш ва ўсимликларни ҳимоя қилиш давлат-кооператив бирлашмаси раиси А. Уркинбоев, Ўрта Осие Ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-тадқиқот институтининг директори С. Алимухамедов, Ўзбекистон ССР Давлат бош санитар врачини Т. Исқандаров ҳамда ЎзФА Экология ва атроф

«НИСО ХОЛАНING ХИСОБИ»

Шу кунларда Абдулҳамид Мажидий номидан Каттақўрғон шаҳар Ўзбек давлат драма театрида ёш драматург Тоир Юнуснинг «Нисо холаининг ҳисоби» комедияси асосда саҳналаштирилган спектакли томошабинлар қизгин кутиб олдилар. Бу саҳна асарини театрининг бош режиссёри Равайн Ериве саҳнага қўйди. Рассом

Зокир Қобулов комедия мазмунидан келиб чиқиб ўзига хос саҳна безаклари яратган. Комедиядаги асосий роллари Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артиклар Мухаббат Йўлдошева, Гулбоҳар Мамедова, Икромжон Хонимқуллов, артист Исқандар Султонов ва бошқалар маҳорат билан ижро этмоқдалар.

МУНАВАРНИНГ МЎЪЖИЗАСИ

У сизни сехрламайди. Витокчи ҳам йўқ. Йогларга ўхшаб ипонтриш қўблия ўхшаб йироқ. Бор-йўғи кўлингизга қўлини қўйиб, турмушингизга ҳақингиз, саломатлик ва келажакнинг ҳақида осойишталик билан гапир бошлайди. Агар унга ишонмасангиз, у бунинг даров пайкайди. «Худо хоҳласа ипонтрирамиз», дейди қатъий. Ва бапоратларининг кўп қисмига кишини ипонтрилади. Бундай мўъжиза соҳибаси марғилолик Мунаввархон Ғуломов. У ҳақида Фаргона вилоятининг «Комунга» таъсис шў йил 23 февраль сониде «Рентген» аёл номли мақолада эълон қилди. Мухбир М. Усмонова шундай деб ёзди: «Тавба, тавба, минг қарра тавба. Гўзалик йўна, боғриларий Ванга, колдлерва, машхур олим Вольф Мессинг сингари телепатлар ҳақида ўқи-

ганман. Аммо уларда мавжуд «парилар» кудратини ўзимда биринчи бор синаб кўришим эди. Бу не сирсиноат бўлди экан!... Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси Малика Мирзаеванинг таъкидлашича, Мунав-

СУРАТДА: Очилтов ва мўъжизакор М. Ғуломов

